

[Fraenkel.]

Alt saadant noget er jo fuldstændig smaatskaaret og egentlig et latterligt Synspunkt at se det hele fra. Jeg sætter nu, at vi virkelig organiserede en Udvandring og gjorde det, jeg ønsker vi skulde gøre. Det allerhøjeste, der kunde blive Tale om, vilde være, at en 20 000—30 000 Mennesker kom af Sted; og det vilde ikke spille den ringeste Rolle overfor de Forhold, jeg her har talt om.

Noget andet er den Indvending, der jo altid haves paa rede Haand: Her har vi gaaet og opflasket disse Mennesker og har anvendt, jeg ved ikke hvor meget paa hvert enkelt af disse Mennesker, der er blevet voksne, og nu skal de gaa over til andre Lande, som saa skal høste Frugten af alt det, vi har kostet paa dem; de Kapitaler, vi har stukket i dem, skal være tabt eller mere end tabt, da de er til Fordel for de andre derovre.

Da det er en historisk Kendsgerning, som er paaviselig lige fra det 18de Aarhundrede, at det er Tilbagevirkningen derovrefra, der har skabt Europa, er der ikke meget Hold i den Tale om, at vi stikker Pengene i Folk, og saa søger de derover, og de andre tager Nyttens af dem. Jeg skal nævne et Par Linier, som jeg har fundet i en gammel Afhandling, der er skrevet af Benjamin Franklin i 1751. Han siger: Vi er nu 1 Million Englændere herovre; 80 000 er gaaet over Havet; og jeg spørger nu: Har disse 80 000 gjort England mindre folkerigt, end det tidligere har været? Nej, slet ikke. Det vrimler derovre med Mennesker. De er mange flere nu, end de var, før de 80 000 søgte herover. Men har man da gjort dem, der lever ovre i England, fattigere? Har de nedsat Levefoden for dem? Nej, siger han, det har de ikke *paa Grund af den Beskæftigelse, vi giver deres Industri.*

Hvis Manden skulde have skrevet mig lige ind i Hænderne, kunde han ikke have skrevet noget bedre end netop den Linie, som jeg kan paavise i en af hans Afhandlinger med Sidetal og det hele. Og fra den Tid af og op til Nutiden er det det samme; det er Tilbagevirkningen fra denne Udvandring, der har skabt Europa. Dermed skulde ogsaa een Gang for alle hele den Skrøne om den Kapital, vi sætter ind i disse Udvandrere, som gaar derover, være slaaet for Panden.

Desuden vides det, at det er Millioner, vi modtager af Folk derovre fra, til Slægtninge, til Indkøb, Indsamlinger o. s. v., o. s. v., det drejer sig i hvert Tilfælde om nogle Millioner om Aaret, vistnok ikke saa ganske faa. Sidste Gang det blev konstateret, gennem Bankerne — det var i 70erne, altsaa

paa et Tidspunkt, hvor der ikke var nær saa mange derovre som nu —, var det, saa vidt jeg husker, 4—5 Mill. Kr. Vi kunde imidlertid have haft Hundreder af Millioner derovre fra, vi kunde have været ganske ude over Krisen og alt muligt her, hvis vi havde forstaaet at benytte vore udvandrede Landsmænd i de Kolonier, vi har paa de forskellige Steder i Verden.

Og naar vi spørger om, hvad Nytte vi kan have af de enkelte Mænd, der tager ud som enkelte Individuer, saaledes som en Række Fag efter deres Natur maa gøre, som Læger maa gøre, som Købmænd maa gøre, og som Kunstnere og mange andre maa gøre, behøver vi blot at se os om her i vort Samfund, hvor vi har Forretninger, som indbringer os udefra 30 Mill.—40 Mill. Kr. om Aaret, startet af Mænd, som netop har gjort den Karrière at begynde derude og derfra har ført deres Viden og Erfaring og til Dels ogsaa deres Kapital herind.

Jeg skal ikke opholde Tiden mere. Mit Standpunkt er ganske givet, jeg ønsker heller ikke at skjule det, netop fordi jeg ogsaa er interesseret i at faa en Afgørelse af dette Spørgsmaal, jeg er interesseret i at vide, om det virkelig er fuldstændig umuligt at faa Tinget til at se dette Spørgsmaal ud fra et højere økonomisk Standpunkt end det sædvanlige, hvorfra det ses. Netop derfor fremdrager jeg skarpt dette, baade mit eget Standpunkt, og at Skillelinien ligger dér: Vil De oprette Kommissariatet eller ikke?

Vil De oprette Kommissariatet, betyder det et lille, et ganske lille Skridt, men alligevel et Skridt hen imod en Udvandrerpolitik, som det efter min fulde og faste Overbevisning er paa høje Tid bliver optaget i dette Land, som det er optaget i andre europæiske Lande, og som vi har ganske særlig gode Chancer for at optage nu, netop fordi vi er et lille Land, det vækker ikke nogen som helst Opmærksomhed eller Ængstelse hos store Lande hverken i økonomisk eller politisk Henseende, og fordi der netop endnu i dette Øjeblik er Muligheder. Hvad der er om 10 Aar, skal jeg lade være usagt. Om 20 Aar er der ingen mere.

Zahle: Vor meget spæde og meget fuldstændige Udvandringslovgivning trænger sikkert til at føres videre, og da jeg har Indtryk af, at den højtærede Indenrigsminister vil gaa forsigtigt frem i denne Sag, kan jeg godt være med dertil. Hvad der for mig er magtpaaliggende, er, at den Institution, her oprettes, ikke kommer til at virke som en Art Stimulans til Eksport af